

EXECUTIVE SUMMARY

*HuSArctic Conference
Outcomes*

SVENSKA

OCTOBER 23-27, 2018

PROJECT TEAM, MODERATORS & RAPPORTEURS:

Kamrul Hossain, J. Miguel Roncero, Gerald Zojer, Joëlle Klein, Gudmundur Alfredsson, Adam Stepien, Wilfrid Greaves, Assi Harkoma, Karolina Sikora, Noor Punam, Anna Petrétei

Photo credit: Afroja Khanam

Kort sammanfattning av resultaten på HuSArctic -konferensen

Helsingfors, Finland

23-27 oktober 2018

Bakgrund

Begreppet mänsklig säkerhet utvidgar ramen för säkerhetsstudier och ersätter det traditionella fokuset på staten som referensobjekt med individer och deras samfund. Det försöker försäkra samhällslig välfärd genom att ta itu med hot mot samhällsliga, personliga, ekonomiska samt hälso-, närings- och miljömässiga säkerhetsdimensioner. Arktis omfattar ett brett geografiskt område och trots den vanliga framställningen som ett ofruktbart och obebott gränsland finns här livliga samhällen som består av olika samfund (urbefolkningar inberäknade) som är förenade och utformade genom regional historia som omfattar kolonialism, globalisering och internationellt samarbete. Säkerheten i Arktis kan betraktas genom de mänskliga aspekter och strukturer som stöder de aktuella samhällsfunktionerna. För att identifiera och uppnå mänsklig säkerhet i Arktis krävs det en djupare förståelse av detta område bestående av samfund som genomgår en snabb förvandling under helt speciella sociala, politiska, miljömässiga och ekonomiska förhållanden. Den sista konferensen inom ramen för det fyraåriga forskningsprojektet **HuSArctic** samlade ihop experter, praktiker, akademiker samt medlemmar och representanter för lokalsamfund och urbefolkningssamfund. Ändamålet var att sammanföra sådana strategier och sådant beslutfattande i politiken som förknippas med olika säkerhetsaspekter samt forskarnas och intressegruppernas synvinklar. Tre viktiga ämnen som är relaterade till mänsklig säkerhet i Arktis blev dryftade:

1. Arktiska samhällen: identitet, kultur, samfundens värderingar och utmaningar
2. Mänskliga och samhällsliga säkerhetsutmaningar vid styret i Arktis (Arctic governance)
3. Lokala följder av globala utvecklingstrender

Sammandrag av diskussionerna och resultaten

Uppfattningarna om vad Arktis är blev häftigt diskuterade, både med tanke på fysiska och konceptuella gränser. Att bygga en kollektiv identitet i ett område som Arktis är en komplex och flytande fråga. Folk lever och bor i skiftande och dynamiska globala omgivningar, där urfolk, lokalsamfund, tillfällig befolkning, såsom industri- eller andra arbetare, studenter, turister och nyare invandrare och flyktingssamfund (alla dessa kan ha även sammansatta identiteter) är globalt sammankopplade. Det blev dock poängterat att lösningar på vanliga problem gällande mänsklig säkerhet i framtiden måste vara kontextuella på lokalnivå och inom samfundet gäller det att ta hänsyn till de speciella identitetsbekymren.

Hoten mot mänsklig säkerhet är sammankopplade och de påverkar varandra. Till exempel hälso-, miljö- och livsmedelssäkerhet har inbördes påverkan på varandra och fast de under vissa omständigheter kan bemästras oberoende av varandra, behövs det en helhetlig approach för att fullt uppnå mänsklig säkerhet. Digital säkerhet d.v.s. infrastrukturell och genomgripande tillgång till digitala tjänster genom ökad inläring av existerande teknologier, programmering och möjligheter att utveckla digitala sakkunskaper, har också en avgörande betydelse för samhällssäkerheten. Det är även nödvändigt att använda intersektionell approach för att betrakta sådana faktorer inom mänsklig säkerhet som personlig säkerhet, hälso- och samhällssäkerhet och dessa faktorerers inflytande på mångfaldiga och sammansatta identiteter, bland annat urbefolkningstillhörighet, kön, ålder och sexualitet. Parallellt med dessa faktorer dryftade man också aspekter gällande traditionell säkerhet med hänsyn till den ökade militariseringen i Arktis samt dess betydelse för mänsklig säkerhet.

Befarade snabba miljöförändringar som förorsakas av klimatförändringar kan innebära oproportionellt stora kostnader för samhällen som konfronteras med miljöförsvagning och dess negativa följder, försvinnande arter, utsatthet för faror och katastrofrisker, i synnerhet angående traditionella näringar. Dessutom måste näringar som är under utveckling i Arktis, bland annat turism, utvinning och gruvarbete, respektera den bästa praxis för att skapa kontakter mellan företag och samhällen. På lokalnivå behövs det en klar förståelse för den inverkan som internationellt samarbete, lagstiftning och nationella lagar har i samband med ökad centralisering av administration och tjänster, vilket belastar den rural-urbana interaktionen och rurala och avsidens liggande samfund.

Därtill korsar mänsklig säkerhet och mänskliga rättigheter varandra. Speciellt betonades urinvånarnas rättigheter gällande principer som Fria och väl underbyggda förhandsgodkännanden (FPIC), självbestämmanderätt och meningsfullt deltagande. Dessutom borde rättsinnehavarna (både urbefolknings- och lokalsamfundet) effektivt ta del i projekt och investeringsverksamhet i Arktis. Dessa rättigheter är mera explicit formulerade i samband med fortsatt utveckling, industrialisering och modernisering medan speciella frågor gäller den roll som turismen samt den maritima industrin och utvinningsindustrin har. Det är ytterst viktigt att beakta urbefolkningarnas och lokalsamfundets behov att behandlas som jämlika samarbetspartner vid utvecklandet av ekonomin, inte bara begränsa sig till konsultation. Det är också nödvändigt att undersöka alternativa ekonomiska modeller och revidera värden som ingår i de existerande systemen.

Hur verksamheten förverkligas

Diskussionen om den mänskliga säkerheten i Arktis förde fram mera omfattande hot som baserar sig på globala trender i detta nu: förbigående av frågor som är relaterade till kolonialismens arv, den hotande klimatförändringen som kräver omedelbara åtgärder samt ohållbara konsumtionsvanor. Denna kontext förutsätter att staterna – på alla administrativa nivåer - uppfyller sina rättsliga plikter att upprätthålla och följa de mänskliga rättigheterna enligt internationella krav och avtal. **För att förverkligas kräver den mänskliga säkerheten i Arktis identifiering och erkännande av lokala miljöer som grund för rätten till sund miljö samt kollektivt ansvar för främjandet av hållbar utveckling.**

Detta innebär ett behov att tillägna sig verktyg som stöder och främjar självständighet. Dessutom behövs medvetenhet om de roller som individer, samfund, industriella branscher, företag och andra aktörer har och hurdan ansvar de bär för att nå detta ändamål. Till dessa redskap hör även förståelse för de möjligheter och risker som digitaliseringen medför samt behovet att främja individernas deltagande i digital undervisning och digitala tjänster. **Det måste dock råda balans mellan individernas och samfundets ansvar och de offentliga myndigheternas ansvar för att trygga de tjänster som det allmänna intresset behöver.** När det gäller verksamhetsprinciperna för engagemang i Arktis ska dessa principer uppmuntra till partnerskap och samarbete med urinvånarfolken och lokalsamfundet och som inte ska begränsa sig bara till hörande och erhållande av godkännande och som också identifierar och erkänner alla aktörers ansvar i Arktis. Det behövs **ett ändrat paradigm** när det gäller dagens approach till politiskt beslutfattande angående Arktis. **För att trygga hållbar utveckling för nuvarande och kommande generationer förutsätter det en revidering av normer på system- samfunds- och individnivå. Om man i Arktis vill producera information och trygga kapaciteten i samarbete,** förutsätter det att man inbegriper urbefolkningens och lokalsamfundets vetande och praxis i verksamheten. Man ska också tillägna sig en holistisk approach för att betrakta den samhällsliga välfärden. I sista hand ska utvecklingsprogrammen tydligare frigöras från den ideologi som grundar sig på ekonomisk tillväxt. Man ska betrakta urbefolkningens filosofier och försöka förstå dem utgående från en revidering av dagens ekonomi och ta dem i beaktande vid det nuvarande beslutfattandet. Detta förutsätter att man på fundamental nivå erkänner kolonialismens arv och det inflytande som detta arv har i Arktis ännu i dag samt att man vidtar åtgärder i denna fråga. Man ska sträva efter ökat vetande om identiteter och historiska synvinklar i Arktis och försöka svara på dessa utmaningar genom utbildning och genom att lokalsamfund inkluderas.

Dessutom ska man i dagens beslutfattande beakta de unika utmaningar som gäller mänsklig säkerhet. Här i Arktis möts människornas mångfaldiga och korsande identiteter i frågor som är generations- eller könsrelaterade samt i frågor angående minoriteter och hur de ska bli delaktiga och börja delta. Man ska behandla frågor gällande social ojämlikhet, som förknippas t. ex. med individens etniska ursprung, ålder, kön, sexuella läggning, verksamhetsförmåga och inkomstnivå. Speciellt viktigt är det då, när det är fråga om en minoritet inom en minoritet. Att nå detta mål förutsätter **ökat ekonomiskt stöd och dess allokering till att fylla existerande forskningsgap när det skaffas och produceras data om regionens samfund.** Speciellt måste finansiering inriktas till att differentiera data, att framföra data i sin egen kontext samt att insamla data på ett kulturellt ändamålsenligt sätt och genom att bibehålla och bevara urbefolkningens och lokalsamfundets vetande.

---SLUT---